

"אהבת הקריאה לא נעלמה". סיגל לוי

כמה ברחובות?

- 1 ספרייה מרכזית
- 5 ספריות ברחבי העיר
- כ-100 אלף ספרים יש בספרייה המרכזית
- כ-10 אלפים איש מנויים בספרייה המרכזית
- כ-200 מנויים בכל אחת מחמש הספריות הקטנות
- אלפי כותרים בכל אחת מהספריות הקטנות
- כ-100 קוראים יש ברשימת ההמתנה כשיוצא רב מכר חדש

זה כל הסיפור

החילוץ של החייל נחשון וקסמן ז"ל, נוער מחוגן ירדני, פלשתינאי וישראלי שפעל בשיתוף פעולה, היא בעלת תואר ראשון ושני בספרות ובלישנות אנגלית ותואר שני נוסף בניהול מלכ"רים (מוסדות ללא כוונות רווח). "נושא הקריאה מאבד את כוח המשיכה שלו", היא אומרת, "לכן ברור לנו שהספרייה צריכה לשנות את דפוסי הפעילות המסורתיים שלה ולצאת החוצה, בפרסום, ביחסי ציבור, בפיתוח שירותים שהם מעבר לשירותי הספרייה המסורתיים, בפעילות תרבותית, בקורסים, בערכי תרבות ועוד. אנחנו צריכים למשוך קהל נוספים".

האם חוק הספריות השפיע על מצבת הקוראים?

"היו שנים שבהן מספר המנויים עמד על כ-40-30 אחוז מכלל תושבי המועצות. היום הנ"תון הזה בקושי מתקרב לסך של 15 אחוז, אבל מאז שהחוק הוחל בפועל, אנחנו רואים שינוי בכל הארץ יש עלייה משמעותית בהיקף הקוראים. ברחובות, בשנה האחרונה, ברשת הספריות כולה, מסתמנת עלייה של כ-60 אחוז במצבת המנויים".

מהפך. איך זה קרה?

"יש את יתרון האוכלוסייה, שהיא תרבותית ומשכילה. הורים מגיעים עם ילדים לספריות, וזה מאוד משמח. העלינו את אתר הספרייה לאינטרנט, ואם ספר חסר בספרייה אחת, הוא יכול להישאל מספרייה אחרת. למרות שכולם נצמדים ל'אח הגדול', אהבת הקריאה לא נעלמה, וגם כאן, כמו בעולם האופנה, יש את המותגים. אנשים מודעים לרשימות רבי המכר שמתפרסמים בעיתונים, וברור שכשסופר ידוע מוציא ספר חדש אז יש התרששות סביב העניין ואנחנו מתכוונים מראש לכאוזו".

מה החזון שלך בספרייה?

"שהיא תהפוך להיות כיכר העיר החדשה. המקום שבו ניתן למצוא כל מידע, כל ספר, כל אירוע של תרבות. מרכז משמעותי של חיי הרוח בעיר".

כמה יפה מצידו של עובר נתב"ג הישר והמסור, על שטרח לשלוח אלינו את הספר".

מה בעצם נותן לך הבלוג?

"המטרה הראשונית הייתה, כמובן, הרצון לשווק את שירותי הספרייה והמידע לתושבי העיר, אבל זה גלש כבר לקטע האישי. בכלוג שלי אני מתארת אירועים וחוויות שלי, כשהי כוונה היא להנגיש את הציבור למידע חשוב וכדאי לו. בכלוג אני מעבירה מידע, ומשתמשת בקישורים (לינקים) לאתרי מידע נוספים שמהם ניתן להתקדם עוד ועוד. זה סוג של שיווק ויחסי ציבור. אני מהווה תחנת מידע".

הציטוטים של סיגל

סיגל לוי, מנהלת רשת הספריות ברחובות, אוהבת לצטט את אסטרד לינגרדן, אמה הור"תה של "בילבי בת גרב", הספר שיצא לאור בשנת 1945 בשוודיה והפך רב מכר עולמי. "לינגרדן", כך לוי, "אומרת, שהעולם של היום נוצר בדמיון של מייסדה, שפעם היה ילד. איו תובנה נהדרת. הרי כל ידע אפשר להשיג בכל מקום. אפשר להיפתח לסיפורים דרך טלוויזיה, קולנוע או מחשב, אבל הדמיון הוא הדבר היחיד שאי אפשר לפתח באמצעותם, ולכן חשוב שילדים יקראו. ולכן חשוב לתת להם את הספרים הנכונים".

יש היום מבוול של ספרי ילדים. "הרבה הורים טועים לחשוב, שכל ספר עם חרוזים ועם ציורים צבעוניים נחמדים, מתאים לקריאת ילדים. אני טוענת, שיש הרבה מאוד זבל. היום, כל אחד יכול להוציא ספר. ישנם מפורסמים שמוציאים ספרים וזוכים בהמוני יחסי ציבור, אבל לספרים הללו אין תמיד ערך ספרותי וזה דבר שגורם לילדים נזק. לכן אני אומרת להורים, קראו אתם קודם את הספר ותחליטו אתם מה יכול להתאים לילדים שלכם".

לוי, שבעברה ניהלה את מרכז המחשבים של נוער בסיכון בירושלים ואת עמותת הנוער "ניר סקול" (לזכרו של ניר פורז ז"ל, שנהרג בניסיון

סיגל לוי: "ישנם מפורסמים שמוציאים ספרים וזוכים בהמוני יחסי ציבור, אבל לספרים הללו אין תמיד ערך ספרותי וזה דבר שגורם לילדים נזק. לכן אני אומרת להורים, קראו אתם קודם את הספר ותחליטו אתם מה יכול להתאים לילדים שלכם"

נוף עבודתו של דור הספרניות החדש, ששוחות במים העמוקים של אתרי אינטרנט וים של מאגרי מידע ממוחשבים והופכות לאיטן לחיות תקשורת. קליבריות של יחסי ציבור, מלכות טכנולוגיה, אינטרנט ובלוג. מדובר בון מקצועי יצירתי במיוחד, שנלחם על שמירת מעמדן של הספריות, ואינו בוחל בשום טריק טכנולוגי כדי לקדם את האינטרס של הספרייה שלהן.

שקולניק, פעם ספרנית רבת ניסיון, בעלת תואר ראשון בספרנות מטעם אוניברסיטת בר אילן, והיום מידענית, המנהלת את מרכז המידע והיעוץ לתושב בעיריית ראשון-לציון, משתפת בחוויית ה"לפני" וה"אחרי" של להיות ספרנית. "פעם עסקנו בחומר מודפס, ספרים, כתבי עת וכדומה. לא היה קטלוג ממוחשב, לא מאגרי מידע, כמובן לא אינטרנט. עברנו עם כרטיסיות, בכתב-כים שונים. הכל 'עבודת יד'. כשהגעתי ל'כותרת ראשון' לפני מספר שנים, נפלתי באיחור מה על המחשב, אבל נפלתי הישר אל המים העמוקים, כי הייתי צריכה לתת מענה מידי לצורך השירותים המתקדמים של הספרייה".

תוך זמן קצר התרחש שם מעבר חד מעור"לם 'עבודת היד' הרקדנית והמתישה, לעולם האלקטרוני. אבל זו הייתה רק ההתחלה. לפני כשלוש שנים פתחה שקולניק את הבלוג שלה. בלוג אישי, שבעצם התחיל כתרגיל בקורס שיועד למידענים, והפך להיות עניין של שגרת חיים. "נדלקתי על העניין", היא מספרת, "ונינסתי בגדול לבלוגוספרה בעניין של שיתוף מידע דרך מאגרי מידע שונים".

"אתמול הגיעה אליי ברואר מעטפה", היא מספרת בבלוג, "כשהנמען הוא כותרת ראשון. מן הצד השני של המעטפה נרשם: נתיבי אוויר צ"כיים, טרמינל 3, נתב"ג. במעטפה היה ספר שלנו ובמכתב הנלווה נכתב: 'מצ"ב ספר שלכם שנמ"צא בשדורל עלייה למטוס בנתב"ג". בבדיקה בספרייה התברר שהספר הושאל על ידי אחד המנויים, שביקש לעלות איתו לטיסה אך איבד אותו. למ"עשה, הספר הושב לספרייה לפני מועד ההחזרה שלו. אהבתי את הסיפור עם ההפי אנד וחשבת, המידע ואת אוהבי הספר באשר הם".

חוק הספריות המתוקן

החל מ-1 בינואר 2008 ניתן לשאול ספרים בספריות הציבוריות בארץ ללא תשלום (למעט דמי פיקדון שיוחזרו עם הפסקת המנוי בספרייה). תם עידן דמי מנוי. מטרת החוק, אותו יום ח"כ מיכאל מלכיאור, היא לעודד קריאה בקרב הציבור וליצור הזדמנות לכלל הציבור ליהנות מספרים ומקורות מידע ללא תשלום, ולהסדיר את פעילותן של הספריות הציבוריות לטובת הציבור בישראל, לקדם את החינוך והתרבות ולהבטיח שירותי ספרייה ציבורית בזמינות ובאיכות. תמיכת הממשלה בספריות, שהסתכמה בשנה החולפת ב-20 מיליון שקל, תגדל בהדרגה בשנים הקרובות עד שתתייצב (בטווח של חמש שנים) על 85 מיליון שקל בשנה. סכום זה יקציבו הרשויות המקומיות, ובכך יסתכם תקציבן השנתי של הספריות ב-170 מיליון שקל. החוק משוריין מפני חוק ההסדרים.

קהילת המידע

1,500 אנשי מקצוע בתחום הספרנות התכנסו השבוע בכפר המכביה ברמת גן, במסגרת הכנס השנתי המסורתי 'מולטידע', המיועד לכל מי שמעוניין להתעדכן בתהליכי הקידמה בספריות. את הכנס, תחת הכותרת 'הספרייה במעגלי החברה', הפיק מרכז ההדרכה לספריות בישראל. במשך שלושה ימים האזינו הספרניות להרצאות והתעדכנו במגוון נושאים. "הכנס מהווה הזדמנות", אמרה אורלי און, מנכ"ל מרכז ההדרכה, "ללמוד על מחקרים אקדמאיים חדשים ומרתקים ולקחת חלק בדיונים המעסיקים את קהילת המידע ואת אוהבי הספר באשר הם".